

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

**KONCESIONI AKT ZA DAVANJE KONCESIJA ZA KORIŠĆENJE VODOTOKA ZA IZGRADNJU MALIH
HIDROELEKTRANA U CRNOJ GORI**

SADRŽAJ:

UVOD.....	3
1. OPIS PREDMETA KONCESIJE.....	4
2. OSNOVNI PARAMETRI ZA OCJENU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI INVESTICIJE	5
3. TENDERSKA DOKUMENTACIJA.....	9
4. KONCESIONA NAKNADA	10
5. ROK TRAJANJA KONCESIJE.....	10
6. USLOVI ZA PODNOŠENJE PONUDE	10
7. KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJPOVOLJNIJE PONUDE	11
8. POTREBNA DOKUMENTACIJA ZA PODNOŠENJE PONUDE	16
8.1. Potrebna dokumentacija kao dokaz ispunjenosti Uslova za podnošenje ponude	16
8.2. Potrebna dokumentacija za ocjenjivanje kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude.	17
8.3. Opis dokumentacije	18
9. OBAVLJANJE KONCESIJE DJELATNOSTI	21
9.1. Faze realizacije Ugovora o koncesiji	22
9.2. Obaveze koncesionara	25
10. PROSTORNO-PLANSKA DOKUMENTACIJA.....	25
12. PRIKLJUČENJE NA ELEKTRO-DISTRIBUTIVNU MREŽU	27
13. IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI.....	28
14. STATUS POVLAŠĆENOG PROIZVOĐAČA	28
15. SPISAK RELEVANTNIH PROPISA	29

UVOD

U skladu sa Zakonom o koncesijama („Službeni list CG”, broj 08/09) i na osnovu Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine - Bijela knjiga, kao i Nacionalnog akcionog plana korišćenja energije iz obnovljivih izvora do 2020. godine, Ministarstvo ekonomije Crne Gore je pripremilo Koncesioni akt za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori (u daljem tekstu: Koncesioni akt). U Koncesionom aktu, Javnom oglasu i Tenderskoj dokumentaciji, izraz korišćenje vodotoka ima značenje tehno-ekonomskog korišćenja energetskog potencijala vodotoka za proizvodnju električne energije. Koncesioni akt, sadrži podatke, informacije i analize vezane za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori. Ovaj dokument između ostalog definiše aktivnosti ponuđača za vrijeme trajanja javnog nadmetanja, kao i obaveze koje treba da ispunjava koncesionar u vrijeme obavljanja koncesionih djelatnosti.

Cilj javnog nadmetanja je izbor najpovoljnijih ponuda za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori u svrhu iskorišćenja energetskog potencijala vodotoka. Davanje koncesija se odvija putem javnog nadmetanja u otvorenom postupku (u daljem tekstu: javno nadmetanje), na način propisan Zakonom o koncesijama.

Ponuđač dostavlja ponude na osnovu javnog oglasa za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana. Rok za dostavljanja ponuda iznosi 2 (dva) mjeseca od dana objavljivanja javnog oglasa u "Službenom listu Crne Gore". Obaveza ponuđača je da dostavi ponudu sa idejnim rješenjem za korišćenje vodotoka, kao i ostalu dokumentaciju propisanu javnim oglasom i tenderskom dokumentacijom. Ponuđač čija je ponuda ocijenjena kao najpovoljnija biće predložen za koncesionara na predmetnom vodotoku.

Predmet koncesije je projektovanje, izgradnja, korišćenje i održavanje malih hidroelektrana na vodotoku. Ponuđač dostavlja ponude za pojedinačne vodotoke i to najviše za 1 vodotok od ponuđena 2.

Izbor vodotoka je izvršen na osnovu hidroloških mjerenja i istraživanja na određenim mikrolokacijama vodotoka urađenih od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (u daljem tekstu: ZHMS). Prema hidrološkim mjerenjima i istraživanjima, moguća ukupna instalisana snaga na vodotocima je 4,3 MW, sa procijenjenom ukupnom godišnjom proizvodnjom električne energije od 19,5 GWh.

Objekti malih hidroelektrana na predmetnim vodotocima prepoznati su u postojećim lokalnim planskim dokumentima. Takođe, za objekte malih hidroelektrana ponuđena su okvirna rješenja priključka na mrežu elektroenergetskog sistema Crne Gore.

1. OPIS PREDMETA KONCESIJE

Predmet koncesije je projektovanje, izgradnja, korišćenje i održavanje malih hidroelektrana na objavljenim vodotocima. Projektovanje predstavlja izradu tehničke dokumentacije i sva potrebna istraživanja do izdavanja građevinske dozvole; izgradnja predstavlja gradnju objekata male hidroelektrane (u daljem tekstu: mHE) do izdavanja upotrebne dozvole; korišćenje predstavlja tehno-ekonomsko korišćenje energetskeg potencijala vodotoka za proizvodnju električne energije. mHE predstavljaju postrojenja instalisane snage do 10 MW na način definisan Zakonom o energetici („Službeni list CG”, br. 28/10, 06/13 i 10/15). Vodotok predstavlja korito tekuće vode zajedno sa obalama, odnosno udubljenje na zemljištu koje se dobro primjećuje sa vodom koja njime stalno ili povremeno teče (Zakon o vodama, „Službeni list RCG” broj 27/07 i „Službeni list CG” br. 32/11 i 47/11).

Spisak vodotoka, slivovi kojima vodotoci pripadaju i preliminarni podaci o teoretskoj snazi i godišnjoj proizvodnji električne energije na vodotocima su predstavljeni u Tabeli 1.

Tabela 1. Spisak vodotoka na kojima će se vršiti koncesiona djelatnost

Red.br.	Vodotok	Sliv	Opština	P [MW]	E [GWh]
1	Bukovica	Komarnica	Šavnik	3.2	14.2
2	Štitarička	Tara	Mojkovac	1,1	5,3

U Tabeli 1 prikazane su:

- P – teoretska snaga na vodotoku;
- E – teoretska godišnja proizvodnja električne energije na vodotoku;

Podaci o procijenjenoj snazi i godišnjoj proizvodnji električne energije pojedinačnih vodotoka su dobijeni na osnovu sljedećih studija:

- Hidrološka obrada za profile malih (mini, mikro) hidroelektrana (mHE) na pritokama glavnih vodotoka u Crnoj Gori, Hidrološki sektor Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore (HMZCG), 2007. godine,
- Hidrološka obrada za profile malih (mini, mikro) hidroelektrana (mHE) na pritokama glavnih vodotoka u Crnoj Gori, Hidrološki sektor Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore (HMZCG), 2009. godine,
- Preliminarna (gruba, aproksimativna, orijentaciona) obrada hidropotencijala na pritokama glavnih vodotoka Pive i Lima, malih, mini ili mikro (mHE) u Crnoj Gori, Hidrološki sektor HMZCG, 2008. godine,
- Gruba preliminarna analiza hidropotencijala Štitarice za jasno definisane dionice, Hidrološki sektor Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (ZHMSCG), 2015. godina.

Hidrološka obrada je urađena na bazi jednogodišnjih istraživanja i hidrometrijskih mjerenja. Hidrometrijska mjerenja su izvršena na prethodno određenim mjestima na vodotocima, u nastavku nazvanim mikrolokacijama. Na osnovu mjerenja su sastavljene krive proticaja i izračunati srednji dnevni proticaji za osmatrani period i krive trajanja srednjih dnevnih proticaja. Takođe, izrađene su krive trajanja i učestalosti na mikrolokacijama i izvršene korekcije krivih trajanja i učestalosti u

odnosu na višedecenijska hidrološka mjerenja u Crnoj Gori. Više detalja o ponuđenim vodotocima sa kartama slivova, fizičkim i geografskim detaljima o slivovima, fizičko-geografskim kartama slivova, uzdužnim presjecima vodotoka dati su u hidrološkim obradama za profile malih (mini, mikro) hidroelektrana (mHE) na pritokama glavnih vodotoka u Crnoj Gori obrađene od HMZCG..

Na osnovu obrađenih hidroloških podataka, urađena je preliminarna studija hidropotencijala na vodotocima. Izabrane su potencijalne mikrolokacije na kojima je tehno-ekonomski moguće iskoristiti predmetne vodotoke, a na osnovu tog izbora, preporučene su instalisane snage postrojenja i izračunata moguća godišnja proizvodnja električne energije. Na osnovu opisanih mjerenja i istraživanja, u Tabeli 1 su date preliminarne procjene instalisanih snaga i godišnjih proizvodnja električne energije na vodotocima. Nabrojane studije su sastavni dio tenderske dokumentacije.

Lokacije predviđene za vršene koncesione djelatnosti su hidrološki istraživani vodotoci od strane ZHMS, na kojima su izvršene hidrološke obrade na mikrolokacijama vodotoka, takođe, odabrane od strane ZHMS. Mikrolokacije na kojima će se obavljati koncesione djelatnosti mogu biti i na drugim mjestima duž vodotoka, u zavisnosti od toga koji koncept idejnog rješenja daje optimalno tehno-ekonomsko korišćenje vodotoka, uz uvažavanje prostornih i ekoloških ograničenja. Jasno definisane granice lokacija unutar kojih je predviđeno obavljanje koncesionih djelatnosti, sa dužinom i bruto padom vodotoka, date su u Tabeli 2.

Tabela 2. Vodotoci odnosno lokacije na kojima će se vršiti koncesione djelatnosti

Red.br.	Vodotok	Dužina toka [km]	Bruto pad vodotoka [m]	Visina izvora [mnm]	Visina ušća [mnm]
1	Bukovica	20,10	605	1440	835
2	Štitarička	14,48	922	1760	838

Pomenute studije predstavljaju vrijednu polaznu osnovu hidroloških podloga, kao i polaznu osnovu za pripremu neophodne tehničke dokumentacije, ali ne i garanciju investitorima na osnovu kojih imaju pravo na bilo kakvu naknadu štete.

Ova mjerenja ne isključuju mogućnost da ponuđač izvrši sopstvena istraživanja. Ako ponuđač procijeni da su hidrološka istraživanja ZHMS na vodotoku nedovoljna ili neadekvatna sa stanovišta optimalnog energetskog, ekonomskog i ekološki prihvatljivog korišćenja vodotoka, ima mogućnost da dostavi rezultate sopstvenih istraživanja na osnovu kojih će bazirati koncept idejnog rješenja. Ponuđač može da vrši pomenuta mjerenja na osnovu dozvole koju u skladu sa zakonskom regulativom izdaje Ministarstvo ekonomije ili može vršiti sopstvena mjerenja koja moraju kasnije biti potvrđena od nadležne institucije za hidrološke analize u Crnoj Gori.

2. OSNOVNI PARAMETRI ZA OCJENU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI INVESTICIJE

Ekonomsko-finansijska analiza kao i finansijska sredstva potrebna za izgradnju mHE su predstavljeni u Strategiji razvoja malih hidroelektrana u Crnoj Gori. Na osnovu pomenute strategije, za procjenu projekata mHE na vodotocima odnosno lokacijama na kojima će se vršiti koncesione djelatnosti, urađena je preliminarna ekonomsko-finansijska analiza korišćenjem softvera RETScreen International Clean Energy Project Analysis.

U analizi su napravljene određene inicijalne pretpostavke u pogledu određenih tehničkih, ekonomskih i finansijskih parametara:

- Tehnički parametri u pojednostavljenom energetskom modelu određeni su na osnovu podataka o procijenjenoj snazi i godišnjoj proizvodnji električne energije na predmetnim vodotocima koji se nalaze u pomenutim studijama urađenim od strane ZHMS. Godišnje vrijeme rada pri maksimalnoj snazi je računato kao količnik predviđene proizvodnje električne energije i instalisane snage iz Tabele 1.
- Gruba procjena specifične investicije za izgradnju objekata mHE je 1.500.000 € po MW instalisane snage (važi za sve objekte). Godišnji operativni troškovi i troškovi održavanja procijenjeni su na 4 % od ukupne investicije. Dodatno investiranje u infrastrukturu i priključenje objekata mHE na distributivnu mrežu nisu posebno analizirani.
- Otkupna cijena električne energije proizvedene u mHE je modelirana na način da se za prvih 12 godina isplaćuje podsticajna cijena električne energije iz mHE, a nakon toga otkup se nastavlja po tržišnoj cijeni. Podsticajna cijena električne energije proizvedene u mHE na vodotocima na kojima će se vršiti koncesione djelatnosti određena je Zakonom o energetici i Uredbom o tarifnom sistemu za utvrđivanje podsticajne cijene električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije („Službeni list Crne Gore“, br. 52/11 i 28/14). Za tržišnu otkupnu cijenu je uzeta cijena električne energije iz domaćih izvora za period (01.08.2014. – 31.12.2015. godine) u iznosu od 36,9744 €/MWh, koja je utvrđena Odlukom o utvrđivanju cijene električne energije iz domaćih izvora za isporuku po regulisanim tarifama donijetoj na sjednici Odbora Regulatorne agencije za energetiku od 1. jula 2014. godine. Pretpostavljeno je da će se za finansiranje projekata koristiti 30 % sopstvenih sredstava, dok će se 70 % obezbijediti zaduženjem kod finansijskih institucija. Pretpostavljena je kamatna stopa kredita od 8 % i period trajanja kredita 10 godina. Za diskontnu stopu je uzeta jednaka stopa kao za kredit 8 %. Za stopu inflacije je uzet iznos od 3 %, što se odnosi i na porast otkupne cijene. Za životni vijek projekta uzeta je vrijednost od 30 godina. Vrijeme projektovanja i izgradnje objekata mHE nije uzeto u analizu.

Uz navedene pretpostavke, preliminarni rezultati ekonomsko-finansijske analize za svaki vodotok pojedinačno su prikazani u Tabeli 3. Iz prikazanih rezultata se vidi da je interna stopa povraćaja za predviđeni period tehno-ekonomskog korišćenja mHE od 35,1% do 35,6%. Takođe, period povraćaja sopstvenih ulaganja (30 % ukupne investicije) od puštanja objekata mHE u rad je od 3,0 do 3,1 godina. S obzirom da je predviđeni rok trajanja koncesije 30 godina, na osnovu predstavljene ekonomsko-finansijske analize proizilazi da su investicije u izgradnju objekata mHE na vodotocima isplative. Takođe, stvoren je povoljan ekonomski ambijent za izgradnju mHE u Crnoj Gori i očekuje se da će investitori prepoznati tu činjenicu na predstojećem tenderu.

Važno je napomenuti da prikazani rezultati ekonomsko-finansijske analize predstavljaju samo okvirnu, aproksimativnu ocjenu ekonomske opravdanosti investicije. Brojne pretpostavke koje su napravljene mogu imati uticaj na konačan rezultat analize isplativosti investicije. Ove pretpostavke uključuju: godišnje vrijeme rada pri maksimalnoj snazi izračunato iz hidroloških mjerenja i istraživanja od strane ZHMS se smatra veoma velikim za crnogorske vodotoke, koncesiona naknada i ostale naknade nisu razmatrane, kao ni rješavanje imovinsko-pravnih odnosa u koncesionom

području, dodatno investiranje u infrastrukturu neophodnu za priključenje na mrežu, garantovani biološki minimum proticaja vodotoka itd.

Prikazana ekonomsko-finansijska analiza ne predstavlja garanciju investitorima na osnovu koje imaju pravo na bilo kakvu naknadu štete, već ponuđač preuzima kompletan rizik prilikom podnošenja ponude.

Tabela 3. Preliminarna ekonomsko-financijska analiza opravdanosti izgradnje mHE na predmetnim vodotocima

Broj	Vodotok	P [MW]	E [GWh]	t_k [h]	C_k [%]	V_i [€]	O_t [€]	Tr_{god} [€]	Pr_{god} [€]	IRR (%)	t_{pov} (god)
1	Bukovica	3.2	14.2	4438	50,7	4.800.000	192.000	692.739	1.146.384	35,1	3,0
2	Štitarička	1,1	5,3	4818	55	1.650.000	66.000	238.129	484.320	35,6	3,1

U Tabeli 3 su korišćene oznake:

- P [MW] - teoretska snaga na vodotoku;
- E [GWh] - godišnja proizvodnja električne energije na vodotoku;
- t_k [h] - godišnje vrijeme rada pri maksimalnoj snazi;
- C_k [%] - faktor kapaciteta (korišćenje postrojenja pri maksimalnoj snazi);
- V_i [€] - vrijednost investicije;
- O_t [€] - operativni troškovi i održavanje;
- Tr_{god} [€] - godišnji troškovi;
- Pr_{god} [€] - godišnji prihodi;
- IRR [%] - interna stopa povraćaja i
- t_{pov} [god] - vrijeme povraćaja sopstvenih ulaganja.

3. DOKUMENTACIJA ZA JAVNO NADMETANJE

Potrebni podaci, uslovi za davanje koncesija, kao i propisana prava i obaveze ponuđača i koncesionara, definisani su dokumentacijom za javno nadmetanje koja se sastoji iz:

1. Koncesionog akta;
2. Javnog oglasa;
3. Tenderske dokumentacije i
4. Prateće tehničke dokumentacije

Koncesioni akt sadrži podatke, informacije i analize vezane za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana na vodotocima u Crnoj Gori. Ovaj dokument definiše aktivnosti ponuđača za vrijeme trajanja javnog nadmetanja, kao i obaveze koje treba da ispunjava koncesionar za vrijeme obavljanja koncesionih djelatnosti.

Postupak javnog nadmetanja počinje objavljivanjem javnog oglasa. Javni oglas se objavljuje u Službenom listu Crne Gore, na internet stranici nadležnog organa i jednom domaćem štampanom mediju.

Tendersku dokumentaciju čine:

- Uputstvo za pripremu ponude (sa prijavnim obrascima i formom bankarske garancije ponude) i
- Nacrt ugovora o koncesiji (sa formom bankarske garancije za dobro izvršenje posla).

Ponuđači koji žele učestvovati na javnom nadmetanju moraju prethodno otkupiti Tendersku dokumentaciju od nadležnog organa (Ministarstvo ekonomije). Nadležni organ zadržava pravo da prije isteka roka za podnošenje ponuda izmijeni i/ili dopuni Tendersku dokumentaciju.

Prateću tehničku dokumentaciju čine:

- Hidrološka obrada za profile malih (mini, mikro) hidroelektrana (mHE) na pritokama glavnih vodotoka u Crnoj Gori, Hidrološki sektor Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore (HMZCG), 2007. godine,
- Hidrološka obrada za profile malih (mini, mikro) hidroelektrana (mHE) na pritokama glavnih vodotoka u Crnoj Gori, Hidrološki sektor Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore (HMZCG), 2009. godine,
- Preliminarna (gruba, aproksimativna, orijentaciona) obrada hidropotencijala na pritokama glavnih vodotoka Pive i Lima, malih, mini ili mikro (mHE) u Crnoj Gori, Hidrološki sektor HMZCG, 2008. godine,
- Gruba preliminarna analiza hidropotencijala Štitarice za jasno definisane dionice, Hidrološki sektor Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (ZHMSCG), 2015. godine,
- Elaborat o uticaju priključenja mHE „Štitarica 1“ i mHE „Štitarica 2“ na elektrodistributivnu mrežu obrađen od Elektrotehničkog fakulteta – Podgorica 2015. godine i

- Studija o priključivanju i radu distribuiranih izvora energije u elektroenergetskom sistemu Crne Gore od Milana Vidmara.

Prateća tehnička dokumentacija će biti objavljena na internet stranici Ministarstva ekonomije www.mek.gov.me i internet stranici obnovljivih izvora energije www.oie-res.me.

Rok za dostavljanja ponuda iznosi 2 (dva) mjeseca od dana objavljivanja javnog oglasa u "Službenom listu Crne Gore".

4. KONCESIONA NAKNADA

Visina koncesione naknade je fiksna i iznosi 6,5 % od ostvarene godišnje proizvodnje mHE, s tim da taj iznos ne može biti manji od 5 % od planirane proizvodnje iz idejnog rješenja iz ponude ponuđača. Naknada se plaća u iznosu od 6,5 % ostvarene godišnje proizvodnje mHE odnosno 5 % procijenjene proizvodnje iz idejnog rješenja iz ponude ponuđača, zavisno koji je od ta dva iznosa veći u datoj godini.

Pomenuti procenat godišnje proizvodnje se preračunava u novčani iznos po važećoj otkupnoj cijeni električne energije proizvedene u mHE i raspoređuje u državni i lokalni budžet na način definisan zakonom.

Procenat proizvodnje mHE koji se na godišnjem nivou izdvaja za koncesionu naknadu će biti sastavni dio Ugovora o koncesiji, predviđen kao fiksni procenat koji koncesionar daje koncedentu. Naknada se obračunava u eurima (€) na godišnjem nivou na osnovu izvještaja o ostvarenoj godišnjoj proizvodnji koje je koncesionar dužan dostaviti koncedentu i fakturisane realizacije koncesionara.

Mogućnost usklađivanja iznosa koncesione naknade sa procijenjenom proizvodnjom iz inoviranih idejnih rješenja detaljnije se definiše ugovorom o koncesiji.

5. ROK TRAJANJA KONCESIJE

Rok trajanja koncesije za sve objavljene vodotoke iznosi 30 godina. Pomenuti rok se računa od dana stvaranja svih neophodnih uslova za podnošenja zahtjeva za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova. Rok trajanja koncesije će biti sastavni dio Ugovora o koncesiji i koncesionar je dužan ukladiti svoj projekat sa ovim rokom.

Vremenski rok na koji se daje koncesija je određen na osnovu pokazatelja iz ekonomsko-finansijske analize, javnog interesa u cilju optimalnog iskorišćenja energetske resursa kao i interesa koncesionara u pogledu ostvarivanja prihoda iz hidroenergetskih objekata.

Koncesija na predmetnom vodotoku se može produžiti nakon isteka prvobitno ugovorenog roka u skladu sa zakonom i propisima koji regulišu ovu oblast.

6. USLOVI ZA PODNOŠENJE PONUDE

Da bi mogao učestvovati na javnom nadmetanju, ponuđač mora ispuniti obavezne uslove koji se odnose na:

1. Podobnost ponuđača
2. Obezbjedenje ponude

6.1. Podobnost ponuđača

Pravo učešća na javnom nadmetanju za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju mHE ima domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice, konzorcijum ili neki drugi oblik poslovnog povezivanja koji ispunjava uslove kojim dokazuje podobnost za učešće.

U skladu sa članom 23 Zakona o koncesijama, nepodobni da učestvuju na javnom nadmetanju za davanje koncesija su:

- privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici nad kojima je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije, osim postupka reorganizacije u skladu sa zakonom kojim je uređena insolventnost privrednih društava;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su pravosnažnom presudom osuđena za krivično djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti i
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja imaju neizmirene poreske obaveze i obaveze po osnovu kazni izrečenih u krivičnom ili prekršajnom postupku u periodu od najmanje tri godine prije objavljivanja javnog oglasa.

Napomena: Konzorcijum je dužan dostaviti dokaze o podobnosti ponuđača za svakog člana konzorcijuma posebno.

6.2. Obezbjedenje ponude

Na osnovu Zakona o koncesijama ponuđač je dužan da uz ponudu priloži i dokaz o uplati novčanog depozita ili bankarsku garanciju kao obezbjedenje ponude.

Napomena: Ponude od strane ponuđača koji ne ispunjavaju gore navedene obavezne uslove za podnošenje ponude odbacuju se kao neispravne.

7. KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJPOVOLJNIJE PONUDE

Ponuđač, samostalno ili kao član konzorcijuma, može se prijaviti najviše za 1 vodotok iz Tabele br.1 "Spisak vodotoka na kojima će se vršiti koncesiona djelatnost". Ponuđač, samostalno ili kao član konzorcijuma, može dostaviti samo jednu ponudu za isti vodotok.

Ponude se vrednuju i rangiraju na osnovu kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude. Rang lista ponuđača se sastavlja za svaki vodotok pojedinačno. Ponuda mora da sadrži dokumentaciju navedenu u poglavlju br. 8 "Potrebna dokumentacija za podnošenje ponude". Kriterijumi za izbor najpovoljnije ponude su predstavljeni u Tabeli br.4.

Tabela br.4 Kriterijumi za izbor najpovoljnije ponude

Red. br.	Kriterijum/potkriterijum	Br. bodova
1.	Iskustvo u upravljanju hidroenergetskim objektima	30
2.	Finansijska sposobnost	30
3.	Tehničko rješenje	20
3.1	Instalisana snaga mHE	8
3.2	Godišnja proizvodnja električne energije na pragu mHE	12
4.	Iskustvo na domaćem tržištu	12
5.	Višenamjenska rješenja	8

Napomena: Broj bodova iz svakog kriterijuma i potkriterijuma se zaokružuje na prvu decimalu. Kriterijumi 1, 2 i 3 su obavezni, dok su kriterijumi 4 i 5 opcioni. Odnosno, dokumentacija kao dokaz ispunjenosti kriterijuma pod rednim brojevima od 1 do 3 (uključujući i 3) je obavezna za bodovanje ponude. Ponude koje ne sadrže ovu dokumentaciju su nepotpune i neće se bodovati. Dokumentacija kao dokaz ispunjenosti kriterijuma pod rednim brojevima 4 i 5 je opciona tj. ponuđač sam bira da li se želi prijaviti za ove kriterijume.

OPIS NAČINA BODOVANJA

1. Iskustvo u upravljanju hidroenergetskim objektima

Bodovi u ovom kriterijumu se dodjeljuju na osnovu iskustva ponuđača u upravljanju hidroenergetskim objektima. Ponuđač mora dokazati da hidroenergetske objekte za koje prijavljuje iskustvo u upravljanju su, ili su bili, u njegovom vlasništvu i da ima, ili je imao, upravljačku kontrolu nad njima (direktno ili indirektno preko zavisnog lica u kojem ponuđač ima najmanje 51 % vlasništva nad kapitalom i upravljačku kontrolu).

Brojem bodova u ovom kriterijumu kvantifikuje se iskustvo koje ponuđač ima u upravljanju hidroenergetskim objektima. Ponuđači koji su upravljali hidroenergetskim objektima ukupnog kapaciteta većeg od 100 MW dobijaju maksimalan broj bodova. Ostale ponude dobijaju broj bodova proporcionalan kvadratnom korijenu odnosa koeficijenta predmetne ponude K_p i najvećeg koeficijenta K_{max} , tj. koeficijenta ponude sa najvećom instalisanom snagom, odnosno koeficijenta izračunatog za instalisanu snagu od 100 MW u slučaju ponuda sa kapacitetima većim od 100 MW:

$$Br.bodova = 30 \times \sqrt{\frac{K_p}{K_{max}}}$$

gdje je:

K_{max} – ponuda sa najvećim koeficijentom i
 K_p – koeficijent predmetne ponude

Koeficijent uzima u obzir sve hidroenergetske objekte kojim je upravljao ponuđač, i predstavlja zbir instalisanih snaga svih objekata, pri čemu su instalisane snage objekata mHE ($\leq 10\text{MW}$) prethodno stepenovane sa eksponentom 1.5, dok su instalisane snage svih objekata HE ($> 10\text{MW}$) pomnožene sa brojem $10^{0.5}$. Instalisane snage se izražavaju u MW.

Koeficijenti K_p i $K_{\max}$ se izračunavaju po relaciji:

$$K = \sum_{j=1}^{j=n} P_{i,j}^{1.5} \times n_j + 10^{0.5} \times \sum_{k=1}^{k=m} P_{i,k} \times n_k$$

gdje je:

j – j-ta mHE ($\leq 10\text{MW}$) kojom je upravljao ili upravlja ponuđač

k – k-ta HE ($> 10\text{MW}$) kojom je upravljao ili upravlja ponuđač

$P_{i,j}$ – instalisana snaga j-te mHE kojom je upravljao ili upravlja ponuđač

$P_{i,k}$ – instalisana snaga k-te HE kojom je upravljao ili upravlja ponuđač

n_j – broj mHE instalisane snage $P_{i,j}$ kojima je upravljao ili upravlja ponuđač

n_k – broj HE instalisane snage $P_{i,k}$ kojima je upravljao ili upravlja ponuđač

2. Finansijska sposobnost

Vrijednovanje finansijske sposobnosti ponuđača se određuje na osnovu prosječnog ukupnog bruto prihoda ponuđača u posljednje tri obračunske godine. Ponuda sa najvećim iznosom prosječnog ukupnog bruto prihoda u posljednje tri obračunske godine dobija maksimalan broj bodova po ovome kriterijumu. Preostale ponude dobijaju broj bodova koji je proporcionalan odnosu predmetne ponude i ponude koja je dobila maksimalan broj bodova. Način raspodjele bodova po ovom kriterijumu predstavljen je u sljedećoj formuli:

$$Br.bodova = 30 \times \frac{P_p}{P_{\max}}$$

gdje je:

$P_{\max}$ – ponuda sa najvećim iznosom prosječnog ukupnog bruto prihoda ponuđača u posljednje tri obračunske godine

P_p – koeficijent predmetne ponude

Ukoliko je ponuđač konzorcijum, boduje se finansijska sposobnost člana kojeg konzorcijum odredi. Za ponuđače koji su registrovani u periodu kraćem od poslednje tri godine, prosjek se određuje po broju godina poslovanja, s tim da je jedna godina poslovanja obavezni minimum.

3. Tehničko rješenje

Idejno rješenje za korišćenje predmetnog vodotoka za izgradnju mHE se zasniva na prethodnim proučavanjima lokacije i hidrološkim podlogama. Tehnički parametri idejnog rješenja moraju međusobno biti optimizirani, u cilju dobijanja realnog iskorišćenja vodotoka za proizvodnju

električne energije. U okviru ovog kriterijuma boduju se: instalisana snaga mHE i godišnja proizvodnja na pragu mHE.

3.1 Instalisana snaga mHE

Maksimalan broj bodova iz ovog potkriterijuma dobija ponuda sa najvećom predviđenom instalisanom snagom u objektima mHE na predmetnom vodotoku izraženom u MW. Ostale ponude dobijaju broj bodova proporcionalan predviđenoj instalisanoj snazi u odnosu na ponudu sa najvećom predviđenom instalisanom snagom. Način raspodjele bodova po ovom potkriterijumu predstavljen je u sljedećoj formuli:

$$Br.bodova = 8 \times \frac{P_p}{P_{max}}$$

gdje je:

P_{max} – ponuda sa najvećom predviđenom instalisanom snagom u objektima mHE

P_p – predmetna ponuda

Ako se u idejnom rješenju planira više od jedne mHE na predmetnom vodotoku, instalisana snaga se računa kao zbir instalisanih snaga svih predloženih elektrana.

3.2 Godišnja proizvodnja električne energije na pragu mHE

Maksimalan broj bodova iz ovog potkriterijuma dobija ponuda sa najvećom predviđenom godišnjom proizvodnjom električne energije na pragu mHE izraženom u GWh. Ostale ponude dobijaju broj bodova proporcionalan predviđenoj godišnjoj proizvodnji električne energije u odnosu na ponudu sa najvećom godišnjom proizvodnjom. Način raspodjele bodova po ovom potkriterijumu predstavljen je u sljedećoj formuli:

$$Br.bodova = 12 \times \frac{P_p}{P_{max}}$$

gdje je:

P_{max} – ponuda sa najvećom predviđenom godišnjom proizvodnjom električne energije na pragu mHE

P_p - predmetna ponuda

Ako se u idejnom rješenju planira više od jedne mHE na predmetnom vodotoku, predložena godišnja proizvodnja se računa kao zbir predviđene proizvodnje svih predloženih elektrana.

4. Iskustvo na domaćem tržištu

Bodovi u ovom kriterijumu dodjeljuju se na osnovu izgrađenih kompleksnih objekata u Crnoj Gori. Kompleksnim objektima se smatraju objekti čija je cijena izgradnje bila iznad 500.000,00 EUR i to: elektroenergetski objekti, industrijski objekti, vodoprivredni objekti, vodovodi, kanalizacije, i drugi infrastrukturni objekti, kao i putevi, luke, aerodromi, željezničke pruge, mostovi, tuneli, stambeno-poslovni objekti iznad četiri sprata ili površine preko 2000 m². Bodovi se dodjeljuju na način da se

za svaki kompleksni objekat, čiji je ponuđač bio investitor ili glavni izvođač radova, dodjeljuje po 2 boda. Maksimalni broj bodova iz ovog kriterijuma dobija ponuda koja se odnosi na objekat, čiji je ponuđač bio investitor ili glavni izvođač izgradnje, čija je cijena izgradnje bila iznad 6 miliona EUR. Takođe, maksimalan broj bodova dobija i ponuda čiji je ponuđač, samostalno ili kao član konzorcijuma, jedinica lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi predmetni vodotok.

5. Višenamjenska rješenja

Višenamjenska rješenja vodotoka se odnose na dodatne aktivnosti koje se iniciraju u okruženje mHE. Pomenute aktivnosti predstavljaju dodatni dio idejnog rješenja kojim se, sem energetske, obezbjeđuje i dodatni ekonomski razvoj određene mikrolokacije. Ponuđena višenamjenska rješenja moraju odgovarati realnim prirodnim kapacitetima lokacije. Karakteristične aktivnosti dodatnog tj. višenamjenskog korištenja lokacije uključuju:

- navodnjavanje i snabdijevanje vodom (stanovništvo i/ili industrija);
- objekte od značaja za razvoj lokalnog turizma;
- aktivnosti od značaja za razvoj poljoprivrede;
- aktivnosti na razvoju ribarstva;
- sportsko-rekreativni objekti i
- drugi privredni objekti itd.

Koncept višenamjenskog rješenja se dostavlja u formi posebnog projekta sa jasno definisanim aktivnostima i budžetom.

Ukoliko lokacija na kojoj se nalazi vodotok ne omogućava izradu višenamjenskog rješenja, ponuđač može dostaviti projekat razvoja mjera energetske efikasnosti na lokalnom nivou za opštinu na čijoj se teritoriji nalazi predmetni vodotok. Predložene mjere moraju biti usklađene sa lokalnim planovima iz oblasti energetske efikasnosti. Predlog mjera energetske efikasnosti na lokalnom nivou se dostavlja u formi posebnog projekta sa jasno definisanim aktivnostima i budžetom. Aktivnosti definisane u projektu mjera energetske efikasnosti moraju biti realizovane do dana puštanja mHE u rad.

Način raspodjele bodova po ovom kriterijumu predstavljen je u sljedećoj formuli:

$$Br.bodova = 8 \times \frac{P_p}{P_{max}}$$

gdje je:

P_{max} – ponuda sa najvećim iznosom projektnog budžeta
 P_p - predmetna ponuda

Tenderska komisija će ocijeniti mogućnost realizacije predloženih višenamjenskih rješenja, tj. mjera energetske efikasnosti na lokalnom nivou.

8. POTREBNA DOKUMENTACIJA ZA PODNOŠENJE PONUDE

Potrebna dokumentacija za ponudu se odnosi na Uslove za podnošenje ponude, opisane u poglavlju br. 6, kao i na Kriterijume za izbor najpovoljnije ponude, opisane u poglavlju br. 7. Dokumentacija služi kao dokaz ispunjenosti navedenih uslova i kriterijuma.

Ako je dokumentacija iz ponude dostavljena na stranom jeziku, ponuđač je dužan da priloži i ovjereni prevod na crnogorski jezik. U slučaju spora, ovjereni prevod će se koristiti za tumačenje informacija i dokaza.

Kompletna dokumentacija za ponudu sadrži:

1. Potrebnu dokumentaciju kao dokaz ispunjenosti obaveznih Uslova za podnošenje ponude i
2. Potrebnu dokumentaciju kao dokaz ispunjenosti Kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude.

8.1. Potrebna dokumentacija kao dokaz ispunjenosti Uslova za podnošenje ponude

8.1.1. Prijavni obrazac br. 1

8.1.2. Potrebna dokumentacija kao dokaz podobnosti ponuđača

Na osnovu propisanih uslova iz Zakona o koncesijama, svaki ponuđač u cilju dokazivanja podobnosti mora dostaviti sljedeće dokaze:

- Izvod iz sudskog, ili drugog odgovarajućeg registra države u kojoj ponuđač ima sjedište;
  - Ako je ponuđač konzorcijum, ugovor o konzorcijumu ili drugom obliku udruživanja;
  - dokaz da protiv privrednog društva, drugog pravnog lica i preduzetnika nije pokrenut postupak stečaja ili likvidacije - dokaz/potvrdu izdaje Privredni sud;
  - dokaz da privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice nije pravosnažno osuđeno za krivično djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti - dokaz/potvrdu izdaje Centralni registar privrednih subjekata Poreske uprave za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, a za fizička lica dokaz/potvrdu izdaje nadležni Osnovni sud;
  - dokaz da je privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice izmirilo obaveze po osnovu plaćanja poreza - dokaz/potvrda se izdaje od poreskog organa uprave u kojem je naznačeno da su izmirene obaveze po osnovu poreza;
  - dokaz da privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice nema neizmirenih obaveza po osnovu kazni izrečenih u krivičnom ili prekršajnom postupku u periodu od najmanje tri godine prije objavljivanja javnog oglasa:
- a) ponuđač kao privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik:
-dokaz/potvrda Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave kojom se dokazuje da se ponuđač ne nalazi u kaznenoj evidenciji istog;

-dokaz/potvrda područnog organa za prekršaje iz mjesta sjedišta ponuđača ili nadležnog organa, kojom se dokazuje da ponuđač nema neizmirenih obaveza po osnovu kazni izrečenih u prekršajnom postupku;

b) ponuđač kao fizičko lice:

- dokaz/potvrda Ministarstva pravde kojom se dokazuje da je ponuđač izmirio obaveze po osnovu kazni izrečenih u krivičnom postupku;
- dokaz/potvrda Ministarstva pravde kojom se dokazuje da isto nema neizmirenih obaveza po osnovu kazni izrečenih u prekršajnom postupku.

Navedeni dokazi ne smiju biti stariji od devedeset (90) dana od dana objavljivanja oglasa.

Ukoliko država u kojoj ponuđač ima sjedište ne izdaje navedene dokaze, ovi dokazi mogu biti zamijenjeni izjavom ponuđača pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, odnosno ukoliko u državi u kojoj je sjedište ponuđača nema zakonskih odredbi koje se tiču izjava pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, izjavom datom pred nadležnim sudskim ili upravnim organom ili notarom.

8.1.3 Potrebna dokumentacija kao dokaz obezbjeđenja ponude

Kao dokaz obezbjeđenja ponude prilaže se bankarska garancija ili dokaz o uplati novčanog depozita na iznos od 25.000,00 eura za period koji se odredi javnim oglasom. Bankarska garancija/novčani depozit ponude će se naplatiti u slučaju da ponuđač čija je ponuda ocijenjena kao najpovoljnija odustane od ponude prije potpisivanja ugovora o koncesiji. Bankarska garancija/novčani depozit se podnosi za svaku ponudu tj. svaki vodotok posebno.

8.2. Potrebna dokumentacija za ocjenjivanje kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude

Na osnovu kriterijuma opisanih u poglavlju br. 7 potrebna dokumentacija za izbor najpovoljnije ponude sadrži:

8.2.1. Prijavni obrazac br.2

8.2.2. Dokumentacija kao dokaz iskustva u upravljanju hidroenergetskim objektima

- Ugovor o koncesiji ili drugi dokaz o sticanju prava upravljanja hidroenergetskim objektima;
- Izvod iz zvaničnog registra privrednih subjekata ili drugi vid zvanične potvrde kojom se potvrđuje vlasništvo i upravljanje nad hidroenergetskim objektima i
- Kao dokaz o instalisanoj snazi hidroenergetskim objektima kojima je ponuđač upravljao: upotrebna dozvola, ovjereni projekat izvedenog stanja i sl.

8.2.3. Dokumentacija kao dokaz finansijske sposobnosti

- Dokaz da plaćanja prema ponuđaču nijesu obustavljena - odgovarajući bankarski izvodi ili drugi dokaz o finansijskoj podobnosti ponuđača;

- Izvještaj o računovodstvenom i finansijskom stanju - bilans uspjeha i bilans stanja, sa izvještajem ovlaštenog revizora, za pravna lica koja su po zakonu obavezna, za posljednje tri godine, odnosno od dana registracije pravnog lica ukoliko je registrovano kasnije, s tim da je jedna godina poslovanja obavezni minimum.

8.2.4. Dokumentacija kao dokaz predloženog tehničkog rješenja

- Idejno rješenje mHE pripremljeno u skladu sa Uputstvom za pripremu ponude i Koncesionim aktom.

8.2.5. Dokumentacija kao dokaz iskustva na domaćem tržištu

- Lista referentnih projekata realizovanih na domaćem tržištu;
- Dokaz o izgrađenim kompleksnim objektima na domaćem tržištu sa naznačenom cijenom izgradnje: upotrebna dozvola, ugovor o realizaciji projekta, izvod iz nadležnog registra nepokretnosti i druga dokumentacija kojom se dokazuje iskustvo u izgradnji kompleksnih objekata.

8.2.6. Dokumentacija kao dokaz predloženog višenamjenskog rješenja ili mjera energetske efikasnosti

- Projekat višenamjenskog rješenje ili projekat mjera energetske efikasnosti na lokalnom nivou sa jasno definisanim projektnim aktivnostima, rokovima i budžetom.

Napomena: Dokumentacija pod rednim brojevima od 8.2.1. do 8.2.4. (uključujući i 8.2.4) je obavezna za bodovanje ponude. Ponude koje ne sadrže ovu dokumentaciju su nepotpune i neće se bodovati. Dokumentacija pod rednim brojevima 8.2.5. i 8.2.6. je opciona tj. ponuđač sam bira da li se želi prijaviti za ove kriterijume.

Na zahtjev Tenderske komisije, ponuđač je dužan dostaviti pojašnjenje ponude, u cilju razjašnjenja njenih nejasnih djelova, s tim da ne može izmijeniti ili dopuniti podnesenu ponudu.

8.3. Opis dokumentacije

8.3.1. PRIJAVNI OBRASCI

Sastavni dio ponude čine i dva ispunjena prijavna obrasca u formi datoj u prilogu Uputstva za pripremu ponude. Prilozi moraju biti potpisani od strane ovlaštenog lica ponuđača. Obrasci koji se dostavljaju su:

- Prijavni obrazac br.1 kao dio dokumentacije kojom se dokazuje ispunjenost uslova za ponudu i
- Prijavni obrazac br.2 kao dio dokumentacije za ocijenjivanje kriterijuma za izbor najbolje ponude.

U cilju dokazivanja podataka koji su uneseni u obrasce, ponuđač podnosi dokumentaciju koja je njima navedena. Dokumentacija se podnosi uz obrasce kao poseban prilog i mora biti u formi koju je ponuđač naveo u obrascima.

8.3.2. ZAJEDNIČKI NASTUP

Ponuđač može da učestvuje u postupku dobijanja koncesije u konzorcijumu ili drugom obliku poslovnog povezivanja (u daljem tekstu: konzorcijum), uz obavezu da uz Prijavni obrazac priloži ugovor o konzorcijumu, koji izričito predviđa:

- da će svi članovi konzorcijuma biti solidarno odgovorni za izvršenje ugovora u skladu sa njegovim uslovima;
- procenat učešća ukonzorcijumu;
- obaveze svakog člana konzorcijuma i
- ovlašćenje jednog člana koji će istupati u ime konzorcijuma.

Vlasnička struktura u koncesionom društvu mora odgovoriti procentu učešća članova u konzorcijumu utvđenoj prilikom podnošenja ponude i ista se ne može mijenjati bez saglasnosti Koncedenta.

8.3.3. IDEJNO RJEŠENJE

Na osnovu raspoloživih informacija i podataka o vodotoku, istraživanja i hidrometrijskih mjerenja i procjene hidroenergetskog potencijala izvršenih od strane ZHMS i/ili sopstvenih istraživanja, ponuđač se opredjeljuje za koncept izgradnje objekata mHE na predmetnom vodotoku koji prikazuje u idejnom rješenju. Analiza hidropotencijala na vodotoku treba da bude osnova za izradu idejnog rješenja. Hidrološka obrada vodotoka od strane ZHMS treba da posluži kao polazna osnova u postupku pripreme tehničke dokumentacije, ali prezentirana istraživanja i hidrometrijska mjerenja ne isključuju mogućnost da ponuđač koristi i sopstvena istraživanja i mjerenja na predmetnom vodotoku. Istraživanja moraju da budu urađena kvalitetno, realno i precizno na bazi realno raspoloživog hidroenergetskog potencijala određenog vodotoka za koji se priprema tehnička dokumentacija. Istraživanja treba da budu izvršena od strane nadležne institucije u Crnoj Gori ili pravnog lica ovlašćenog za ovu vrstu mjerenja.

Izveštaj o izvršenim prethodnim proučavanjima i/ili sopstvenim istraživanjima sadrži tehnički opis u okviru koga se, pored ostalog, posebno definišu:

- osnovni uslovi, kriterijumi i ograničenja za projektovanje, prikaz sliva vodotoka u okviru Prostornog plana Crne Gore i Vodne osnove Crne Gore, odnosno vodnog područja, i dokaz da će ponuđeno rješenje sistema biti u konceptijskom skladu sa navedenim planskim aktima;
- geološki i geodetski uslovi za izgradnju mHE;
- varijantna rješenja konfiguracije sistema i njihova konceptualna razrada;
- prikaz podloga za projektovanje, kritička analiza raspoloživih podloga i ocjena njihove pouzdanosti za taj nivo projektovanja i donošenja odluke o konfiguraciji i parametrima mHE u okviru njega;
- izbor i usklađivanje instalisanih protoka i snaga na svim razmatranim sistemima;
- analiza proizvodnje energije za definisane hidrološke serije koje moraju biti međusobno potpuno usklađene i istog razmatranog perioda;
- analiza interakcija hidroenergetike sa svim ostalim korisnicima vodotoka/sliva, u okviru višenamjenskih rješenja korišćenja, uređenja i zaštite voda;

- sukob interesa pojedinih učesnika u višenamjenskim rješenjima i mogućnosti za njihovo rešavanje ili ublažavanje;
- interakcije mHE sa drugim sistemima u okruženju i mjere za uklapanje sistema u okruženje;
- utvrđivanje ekonomskih parametara mHE na nivou studije, radi vrijednovanja i izbora optimalne varijante;
- definisanje kriterijuma za vrijednovanje i izbor varijantnih rješenja (višekriterijumsko vrednovanje i izbor varijante hidroenergetskog korišćenja vodotoka u okviru integralnog rješenja korišćenja vodotoka),
- ocjena predloženog rješenja, prioriteta, redosljedi izgradnje i ograničenja.

Ponuđač se na bazi postojeće dokumentacije i/ili sopstvenih istraživanja opredjeljuje za potencijalne lokacije objekata mHE i pristupa izradi idejnog rješenja. Izradom idejnog rješenja za hidroenergetsko postrojenje obezbjeđuje se projektantsko razmatranje cjelokupnog sistema na vodotoku radi pronalaženja optimalne konfiguracije i parametara svih objekata koji se nalaze u okviru jedinstvenog sistema tj. u okviru hidrografske i hidroenergetske cjeline. Uvažavajući vodoprivredne osnove vrši se izbor optimalne varijante konfiguracije i parametara sistema. Idejno rješenje mora da sadrži kvalitetan tehnički koncept optimalnog energetskog iskorišćenja vodotoka u kome su prikazane i opisane sve mikrolokacije objekata mHE na predmetnom vodotoku uz uvažavanje postojećih prostornih i ekoloških ograničenja. Na osnovu koncepta korišćenja vodotoka u idejnom rješenju se prikazuju realna i moguća godišnja proizvodnja električne energije i instalisana snaga svih mHE na predmetnom vodotoku, koji predstavljaju dio kriterijuma za izbor najpovoljnije ponude.

Idejno rješenje mHE ili sistema mHE sadrži tehnički izvještaj kojim su, pored ostalog, naročito obuhvaćeni:

- opšti podaci o projektu, prikaz projekta i sistematizacija relevantnih performansi i pokazatelja postrojenja;
- osnovni uslovi, kriterijumi i ograničenja za projektovanje, kao i polazni parametri za projektovanje;
- podloge za projektovanje konkretnog postrojenja i geotehničke podloge na bazi detaljne prospekcije terena bez geotehničkih bušenja;
- definisanje varijantnih rješenja užih lokacija brane i ostalih elemenata postrojenja i varijante mHE, u okviru uslova koji su za to postrojenje definisani ovim rješenjem;
- izbor neto pada, broja agregata, tipa turbina i osnovne dispozicije agregata i postrojenja za definisanu veličinu instalisanog protoka;
- analiza energetske proizvodnje za definisanu hidrološku seriju;
- opis vodoprivrednih efekata višenamjenskog objekta (garantovane isporuke vode korisnicima sa određenom obezbjeđenošću, efekti na poboljšanje režima voda, ostali vodoprivredni efekti koji se mogu kvantifikovati);
- razrada projektnih rješenja za sve razmatrane varijante mHE (prikaz varijantnih dispozicija i ključnih elemenata postrojenja);
- predmjer i predračun tehničkih rješenja svih razmatranih varijanti mHE, na nivou za optimizaciju dispozicije;
- određivanje energetske vrijednosti mHE za sve razmatrane varijante, izbor kriterijuma za izbor varijante, izbor varijante postrojenja;
- mjere za uklapanje objekata postrojenja u okruženje i pejzaž i
- usklađenost idejnog rješenja sa tehničkim preporukama za priključenje mHE na elektroenergetsku mrežu.

Grafička dokumentacija idejnog rješenja sadrži:

- preglednu kartu sliva, sa prikazom cjelokupnog sistema (izgrađeni i planirani objekti) u okviru koga se nalazi razmatrani objekat mHE (preporučene razmjere 1:10000, 1:25000);
- preglednu kartu dijela sliva oko objekta (uključujući i cijelu akumulaciju), sa naznačenim svim drugim sadržajima, objektima i sistemima koji su relevantni za donošenje odluke (preporučena razmjere 1:10000, 1:25000);
- pregledne karte svih definisanih varijantnih konfiguracija sistema koje se razmatraju u projektu (varijantne uže lokacije brane, alternative položaja i dispozicija dovoda, odvoda i objekata na njima, varijante položaja mašinskih zgrada, ako su tako razmatrane), preporučene razmjere 1: 5000 do 1: 10000;
- podužni profili duž derivacija svih razmatranih varijanti, sa ucrtanim položajima brane, akumulacije, zahvata, dovodne i odvodne derivacije, položajem ključnih objekata za hidroenergetsko i višenamjensko korišćenje voda u okviru višenamjenskog projekta;
- krive zapremine i površina akumulacije;
- tehnička rješenja glavnih objekata po svim razmatranim varijantama: dispozicije razmatranih tipova brana sa pratećim objektima i položajem mašinske zgrade u okviru hidročvora pribranskih postrojenja, presjeci kroz derivaciju (ako se planira), osnovu (bar na turbinskom i generatorskom nivou), podužni i poprečni presjeci kroz mašinske zgrade, rješenja zahvatne građevine za hidroelektranu, osnova i ključni presjeci objekata na dovodu (vodostan, zatvaračnice), i odvodu/spoju sa donjom vodom, kao i tehničko rješenje varijante koja je usvojena nakon optimizacije i koja se posebno izdvaja i jasno označava kao usvojena optimalna varijanta (preporučene razmjere 1: 500 do 1: 1000) i
- prikaz zahvata i pratećih objekata za druge korisnike u okviru dispozicija hidročvora višenamjenskog postrojenja.

Idejno rješenje treba da bude izrađeno od strane subjekta ovlašćenog za izradu tehničke dokumentacije. Licenca koja je izdata subjektu ovlašćenom za izradu tehničke dokumentacije u inostranstvu mora biti ovjerena od strane nadležnog organa u Crnoj Gori.

Izbor koncepta idejnog rješenja, kao i na osnovu njega ponuđeni tehnički parametri (godišnja proizvodnja električne energije i instalisana snaga), povlače odgovornost i rizik ponuđača, da u slučaju izbora nekvalitetnog i neodgovarajućeg koncepta idejnog rješenja isto bude odbijeno. U slučaju da se rezultati istraživanja energetskog potencijala vodotoka ne prikažu realno (i pored izbora kvalitetnog koncepta idejnog rješenja), takvo rješenje neće biti prihvatljivo za Tendersku komisiju.

Prihvaćeno idejno rješenje prvorangiranog ponuđača od strane Tenderske komisije predstavlja osnovu za izradu dalje tehničke dokumentacije. Idejno rješenje i višenamjenska rješenja prvorangiranog ponuđača predstavljaju osnovu za izradu prostorno-planske dokumentacije od strane nadležnog organa za izradu prostorno-planske dokumentacije ili lokalne samouprave u kojoj se predmetni vodotok nalazi.

9. OBAVLJANJE KONCESIONE DJELATNOSTI

Obavljanje koncesione djelatnosti se detaljno definiše Ugovorom o koncesiji koji se potpisuje sa izabranim ponuđačem. Kao uslov potpisivanja ugovora, izabrani ponuđač je dužan dostaviti

Bankarsku garanciju ponude u visini od 100.000,00 EUR za period do završetka prve faze Ugovora o koncesiji.

Ugovor o koncesiji se realizuje u tri faze: faza izrade tehničke dokumentacije, faza izgradnje objekata mHE i faza tehno-ekonomskog korišćenja potencijala vodotoka za proizvodnju električne energije. Faze realizacije koncesije sa rokovima trajanja prikazani su u Tabeli br.5. Po isteku III faze realizacije ugovora o koncesiji, cjelokupna hidroenergetska postrojenja mHE sa svim pomoćnim objektima se prenose u vlasništvo države Crne Gore u ispravnom stanju.

Tabela br. 5 Faze realizacije Ugovora o koncesiji

FAZA	NAZIV
I	Izrada tehničke dokumentacije
II	Izgradnja objekata mHE
III	Tehno-ekonomsko korišćenje vodno-energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE

Napomena: Za sve ugovore važi rok trajanja koncesije od 30 godina od dana stvaranja uslova za podnošenje zahtjeva za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova koja se pribavlja u okviru prve faze Ugovora o koncesiji .

9.1. Faze realizacije Ugovora o koncesiji

I FAZA – Izrada tehničke dokumentacije

Prva faza ugovora obuhvata izradu tehničke dokumentacije, odnosno idejnog i glavnog projekta. Tehnička dokumentacija predstavlja razradu prihvaćenog idejnog rješenja i treba biti urađena u skladu sa urbanističko-tehničkim uslovima. Nadležni organ za izradu prostorno-planske dokumentacije, ili organ lokalne samouprave u kojoj se predmetni vodotok nalazi, obavezan je da izradi državni ili lokalni prostorno-planski dokument u skladu sa prihvaćenim Idejnim rješenjem iz ponude. Obaveza koncesionara u ovoj fazi je da pribavi sve neophodne dozvole propisane zakonom.

Kao uslov potpisivanja Ugovora podnosi se bankarska garancija od 100.000,00 EUR koja važi za fazu I.

Rok trajanja koncesije od 30 godina računa se od dana stvaranja uslova za podnošenje zahtjeva za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova. Koncesionar je dužan da podnese zahtjev za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova u skladu sa Ugovorom o koncesiji.

Na osnovu člana 62a Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“ br.51/08, 40/10, 34/11, 40/11,47/11, 35/13, 39/13 i 33/14.), nadležni organ dužan je da izda urbanističko-tehničke uslove u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva od strane koncesionara. U cilju izgradnje mHE može se izraditi planska dokumentacija nižeg nivoa (DUP) ili Lokalna studija lokacije (LSL) za koncesiono područje, odnosno sliv vodotoka, kako bi se locirao objekat, provjerila mogućnost višenamjenskog korišćenja, uticaja na životnu sredinu i način priključenja na

elektroenergetsku mrežu. Za komplikovanije objekte ili lokacije može se raditi i Detaljni prostorni plan (DPP).

Radi izdavanja urbanističko tehničkih uslova, koncesionar je dužan podnijeti sljedeću dokumentaciju:

1. Zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova;
2. Idejno rješenje i
3. Ugovor o koncesiji.

Na osnovu podnešenog zahtjeva nadležni organ preuzima obavezu pribavljanja kompletne dokumentacije neophodne za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova.

Nadležni organ obezbjeđuje potrebnu dokumentaciju (vodne uslove izdate od Uprave za vode; mišljenje o potrebi sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu izdato od Agencije za zaštitu životne sredine; elektroenergetske uslove izdate od Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić; mišljenje izdato od Uprave za zaštitu kulturnih dobara-Cetinje; vodovodne uslove izdato od JP „Vodovod i kanalizacija“; saobraćajne uslove izdati od nadležnog organa uprave, odnosno organa lokalne samouprave i tehnički uslovi izdati od Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost kao i ostala neohodna dokumenta). Koncesionar je dužan da snosi stvarne troškove pribavljanja potrebne dokumentacije.

Na osnovu izdatih urbanističko-tehničkih uslova izrađuje se tehnička dokumentacija za izgradnju mHE koja mora biti u skladu sa tehničkim propisima, normativima i standardima za projektovanje ove vrste objekata. Nakon izrađene i revidovane tehničke dokumentacije, koncesionar podnosi zahtjev nadležnom organu za izdavanje građevinske dozvole.

U skladu sa članom 94. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, nadležni organ izdaje građevinsku dozvolu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. Izuzetno od ovog, građevinska dozvola za objekte za koje je potrebna izrada elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu izdaje se u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva., ako su ispunjeni svi zakonski uslovi.

Radi izdavanja građevinske dozvole, koncesionar je dužan podnijeti sljedeću dokumentaciju:

1. Zahtjev za građevinsku dozvolu,
2. Idejni ili Glavni projekat sa izvještajem o izvršenoj reviziji, izrađene u 10 primjeraka od kojih su sedam u zaštićenoj digitalnoj formi, kao i dokaz o osiguranju od odgovornosti investitora i privrednog društva, pravnog lica, odnosno preduzetnika koje je izradilo odnosno revidovalo Idejni odnosno Glavni projekat i
3. Ugovor o koncesiji.

Na osnovu podnešenog zahtjeva nadležni organ preuzima obavezu pribavljanja kompletne dokumentacije neophodne za izdavanje građevinske dozvole.

Nadležni organ po službenoj dužnosti pribavlja potrebnu dokumentaciju (dokaz o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti u kojem je zabilježen Ugovor o koncesiji i kopija plana); Vodnu saglasnost Uprave za vode; Ekološku saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine na osnovu strateške procjene uticaja na životnu sredinu i, ako Agencija procijeni, izrađene procjene uticaja na životnu sredinu; Elektroenergetsku saglasnost

Elektroprivrede Crne Gore; Saglasnost za priključenje na elektroenergetsku mrežu, dokaz o uređivanju odnosa u pogledu plaćanja naknade za komunalno opremanje i dokaz u pogledu plaćanja naknade za izgradnju regionalnog sistema vodosnadbijevanja na teritoriji opština Crnogorskog primorja kao i ostale saglasnosti od nadležnih organa u skladu sa posebnim propisima i ostala neohodna dokumenta). Koncesionar je dužan da snosi stvarne troškove pribavljanja potrebne dokumentacije.

I faza realizacije ugovora o koncesiji se završava dobijanjem građevinske dozvole.

II FAZA - Izgradnja objekata mHE

Koncesionar je kao uslov početka ove faze ugovora dužan podnijeti koncedentu bankarsku garanciju na iznos od 25% planirane investicije na način i u formi predviđenoj Ugovorom o koncesiji. Bankarska garancija će biti aktivirana u slučaju da ponuđač ne ispuni obavezu da izgradi objekat u roku i na način definisan Planom realizacije projekata.

Izgradnja objekata mHE je glavni zadatak koncesionara u ovoj fazi. Poslije završetka gradnje, objekat se pušta u probni rad, nakon čega se podnosi zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole. Koncesionar je dužan uz zahtjev podnijeti i izjavu izvođača radova, nadzornog inženjera i vodećeg projektanta da je objekat izgrađen u skladu sa revidovanim glavnim projektom i građevinskom dozvolom, kao i revidovani idejni projekat, ako je građevinska dozvola izdata na idejni projekat.

Na kraju gradnje objekata mHE koncesionar pribavlja:

- Vodnu dozvolu Uprave za vode;
- Ugovor o korišćenju distributivne mreže sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić;
- Licencu za proizvodnju električne energije Regulatorne agencije za energetiku i
- Upotrebnu dozvolu ministarstva nadležnog za izdavanje građevinske dozvole.

III FAZA - Tehno-ekonomsko korišćenje vodno-energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE

Posljednja faza ugovora, koja počinje dobijanjem upotrebne dozvole, podrazumijeva eksploataciju objekata mHE, odnosno tehno-ekonomsko korišćenje vodno-energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE.

Sa završetkom III faze, nakon isteka perioda trajanja koncesije, saglasno Ugovoru o koncesiji, slijedi prenos vlasništva nad kompletnim postrojenjima mHE zajedno sa pomoćnim objektima državi Crne Gore, kao koncedentu. Prije prenosa vlasništva potrebno je izvršiti revitalizaciju objekata mHE u skladu sa Ugovorom o koncesiji. Takođe, slijedi i prenos vlasništva nad zemljištem koje je bilo u funkciji obavljanja koncesione djelatnosti.

U ovoj fazi podnosi se posebna bankarska garancija kao obezbjeđenje adekvatne revitalizacije objekta mHE prije prenosa vlasništva. Iznos, uslovi aktiviranja i forma bankarske garancije se detaljno definišu u Ugovoru o koncesiji.

Nakon isteka perioda trajanja koncesije, ista se može produžiti na rok i način definisan zakonom.

9.2 Obaveze koncesionara

Za uspješnu realizaciju ugovora o koncesiji, koncesionar je dužan da ispuni sljedeće obaveze:

- kao uslov za potpisivanje Ugovora, da obezbijedi bankarsku garanciju za izvršenje ugovora u vrijednosti od 100.000,00 EUR za period trajanja faze I Ugovora;
- kao uslov za fazu II Ugovora, da obezbijedi bankarsku garanciju za izvršenje ugovora u vrijednosti od 25 % od planiranog investicionog ulaganja na godišnjim nivou;
- da obezbijedi bankarsku garanciju kao obezbjeđenje adekvatne revitalizacije objekta mHE prije prenosa vlasništva;
- da u roku od 60 dana od potpisivanja Ugovora o koncesiji osnuje i registruje koncesiono preduzeće sa sjedištem u Crnoj Gori osim ako već ima preduzeće koje je registrovano ili proširi registraciju za obavljanje koncesione djelatnosti;
- da iskoristi energetske potencijal vodotoka u skladu sa prihvaćenim idejnim rješenjem iz ponude;
- da prije početka izvođenja radova riješi imovinsko-pravne odnose na zemljištu potrebnom za nesmetanu izgradnju objekata mHE na predmetnom vodotoku;
- da obezbijedi potrebna finansijska sredstva za realizaciju Ugovora o koncesiji;
- da poštuje projektovane i ugovorene kapacitete i dinamiku realizacije aktivnosti u cilju obavljanja koncesionih djelatnosti;
- da racionalno koristi izgrađene objekte uz obezbjeđenje ljudi i imovine u skladu sa zakonom;
- da, ukoliko je koncesionar konzorcijum, svi članovi konzorcijuma solidarno odgovaraju za obaveze iz Ugovora o koncesiji;
- da postupa isključivo po odobrenim projektima i odobrenim tehnološkim postupcima;
- da izvještava nadležni organ o eventualnim novim saznanjima za efikasnije i ekonomičnije korišćenje vodnog potencijala;
- da u svemu poštuje mjere zaštite životne sredine, propisane i utvrđene u postupku strateške procjene i procjene uticaja na životnu sredinu;
- da poštuje minimalni biološki proticaj vodotoka definisan od nadležnih institucija na predmetnom vodotoku;
- da plaća koncesionu naknadu na način definisan Ugovorom o koncesiji, vodnu dozvolu, kao i druge naknade u skladu sa zakonom;
- da tokom koncesionog perioda, organu nadležnom za energetiku dostavlja izvještaj o tehničkim parametrima i finansijskim rezultatima u skladu sa Ugovorom o koncesiji i
- druge obaveze definisane Ugovorom o koncesiji.

10. PROSTORNO-PLANSKA DOKUMENTACIJA

Prema Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“ br. 51/08, 40/10, 34/11, 40/11, 47/11, 35/13, 39/13 i 33/14), da bi se pristupilo izgradnji objekata, odnosno promjeni u prostoru, potrebno je pribaviti urbanističko-tehničke uslove, koje izdaje ministarstvo nadležno za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata na osnovu prostorno-planskog dokumenta.

Ukoliko u toku odobravanja koncesije ne postoji odgovarajući prostorno-planski dokument, ministarstvo nadležno za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata ili jedinica lokalne samouprave u kojoj se vodotok nalazi može da izradi državni ili lokalni prostorno-planski dokument u skladu sa prihvaćenim idejnim rješenjem iz ponude prvorangiranog ponuđača.

Na osnovu člana 62a Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“ br.51/08, 40/10, 34/11, 40/11,47/11, 35/13, 39/13 i 33/14.), nadležni organ dužan je da izda urbanističko-tehničke uslove u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva od strane koncesionara. U cilju izgradnje mHE može se izraditi planska dokumentacija nižeg nivoa (DUP) ili Lokalna studija lokacije (LSL) za koncesiono područje, odnosno sliv vodotoka, kako bi se locirao objekat, provjerila mogućnost višenamjenskog korišćenja, uticaja na životnu sredinu i način priključenja na elektroenergetsku mrežu. Za komplikovanije objekte ili lokacije može se raditi i Detaljni prostorni plan (DPP).

Davanje koncesija za korišćenje vodotoka iz Tabele br.1 se obavlja u skladu sa Zakonom o koncesijama, a samim tim se koncesionaru daje i pravo za korišćenje zemljišta u vlasništvu države za vrijeme obavljanja koncesionih djelatnosti. Ako je lokacija u privatnom vlasništvu, koncesionar je u obavezi da, u skladu sa zakonom, na propisan način, obezbijedi korišćenje zemljišta za gradnju i eksploataciju mHE.

Vodotoci predstavljeni u Tabeli br.1 prepoznati su u lokalnim planskim dokumentima opština u okviru čijih se teritorija nalaze.

Ukoliko koncesionar, u skladu sa zakonom, stekne uslove za produženje Ugovora o koncesiji, isti produžava pravo na korišćenje objekata mHE i zemljišta koje je u funkciji obavljanja koncesione djelatnosti. U ovom slučaju, prenos objekata mHE se odlaže za vrijeme trajanja produženja važenja Ugovora o koncesiji.

11. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Proizvodnja energije se nalazi među glavnim uzročnicima globalnog, regionalnog i lokalnog zagađenja. Imajući to u vidu, razvoj i reforma energetske sektora u Crnoj Gori se odvijaju u skladu sa zahtjevima očuvanja životne sredine. Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. napravila je dobar balans između održivog energetske razvoja Crne Gore i očuvanja životne sredine. U Strategiji je prepoznat značaj korišćenja obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne energije u Crnoj Gori.

Zakonom o životnoj sredini („Službeni list CG“ br. 48/08, 40/10, 40/11 i 27/14) utvrđeno je da Crna Gora usklađuje svoj privredni i društveni razvoj sa principima zaštite životne sredine koji se odnose na: očuvanje prirodnih vrijednosti, biološku raznolikost, smanjenje rizika, procjenu uticaja na životnu sredinu, alternativna rješenja, supstituciju hemikalija, ponovnu upotrebu i reciklažu, odgovornosti zagađivača za zagađivanje i plaćanje štete, naknadu za korišćenje prirodnih bogatstava, obavezu osiguranja za odgovornost od mogućeg zagađenja, javnost podataka o stanju životne sredine i blagovremeno i potpuno obavještanje.

U cilju harmonizovanja propisa iz oblasti zaštite životne sredine sa zakonodavstvom Evropske unije doneseni su Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 80/05, „Službeni list CG“ br. 40/10, 73/10, 40/11 i 27/13), Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 80/05 i „Službeni list CG“, br. 73/10, 40/11 i 59/11), Zakon o integrisanom spriječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Službeni list RCG“, br. 80/05 i „Službeni list CG“, br. 54/09 i 40/11), kao i Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list CG“, br. 64/11).

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu uređen je postupak procjene uticaja za projekte koji se planiraju a koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, sadržaj elaborate procjene uticaja,

učesće organa, organizacija i javnosti u donošenju odluka, postupak ocjene i izdavanja saglasnosti na elaborate procjene uticaja, prekogranično obavještanje i druga pitanja iz te oblasti.

Shodno članu 5 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, donesena je Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 20/07 i „Službeni list CG“, br. 47/13 i 53/14). Ovom Uredbom utvrđene su dvije liste:

- Lista 1: Projekti za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu i
- Lista 2: Projekti za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu.

U slučaju da se izgradnjom mHE formira akumulacija u kojoj je akumulirana količina vode preko deset miliona kubnih metara, kako je utvrđeno u Listi 1, koncesionar je obavezan da uradi elaborate procjene uticaja izgradnje mHE na životnu sredinu i na isti pribavi saglasnost od strane nadležnog organa. Shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu koncesionar se može obratiti nadležnom organu za zaštitu životne sredine zahtjevom za određivanje obima i sadržaja elaborate procjene uticaja na životnu sredinu.

U Listi 2 pod tačkom 3 – Proizvodnja energije i tačkom 12- Infrastrukturni projekti, utvrđeno je da se za „postrojenja za proizvodnju hidroelektrične energije preko 1 MW” i za izgradnju „akumulacije u kojoj akumulirana količina vode ne prelazi deset miliona kubnih metara” i koristi se za potrebe mHE, sprovodi postupak procjene uticaja po odluci nadležnog organa. Imajući u vidu da mHE spadaju u navedene grupe, koncesionar je obavezan kod nadležnog organa sprovesti postupak procjene uticaja i od istog pribaviti saglasnost na elaborate procjene uticaja izgradnje mHE na životnu sredinu ili dobiti odluku da izrada elaborate nije potrebna.

12. PRIKLJUČENJE NA ELEKTRO-DISTRIBUTIVNU MREŽU

Priključak na elektro-distributivnu mrežu se vrši na način predstavljen u Elaboratu o uticaju priključenja mHE „Štitarica 1“ i mHE „Štitarica 2“ na elektrodistributivnu mrežu obrađen od Elektrotehničkog fakulteta – Podgorica 2015. godine i na osnovu Studije o priključivanju i radu distribuiranih izvora energije u elektroenergetskom sistemu Crne Gore od Milana Vidmara, koji predstavljaju dio tenderske dokumentacije. Vodotok Štitarička je obrađen u Elaboratu o uticaju priključenja mHE „Štitarica 1“ i mHE „Štitarica 2“ na elektrodistributivnu mrežu dok je vodotok Bukovica obrađen u pomenutoj Studiji obrađenoj od strane Milana Vidmara. Pomenuta rješenja predstavljaju zvanični predlog za priključenje planiranih mHE na elektro-distributivnu mrežu.

Tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem uređeni su Pravilima za funkcionisanje distributivnog sistema električne energije donijetim od strane EPCG. Na osnovu pomenutih Pravila, proizvođač sklapa ugovor sa operatorom kojim se detaljno definišu međusobna prava i obaveze.

Na osnovu člana 79 Zakona o energetici „Operatori prenosnog i distributivnog sistema električne energije dužni su da, u skladu sa tehničkim mogućnostima sistema u okviru aktivnosti upravljanja prenosnim i distributivnim sistemom i dispečiranja, daju prednost povlašćenim proizvođačima”. Nadalje, članom 151 Zakona, daje se prioritet priključenju postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije na distributivni odnosno prenosni sistem.

Takođe, Zakon o energetici u čl. 149, 150 i 151, daje mogućnost da ukoliko potrebna infrastruktura za priključenje na prenosni ili distributivni sistem nije predviđena planovima razvoja ili je planirana za drugi vremenski period, korisnik može o svom trošku izraditi neophodnu infrastrukturu uz

prethodno dobijenu saglasnost. Pomenuta saglasnost može da sadrži i način, uslove i rokove po kojima će operator otkupiti izgrađenu infrastrukturu od korisnika. Takođe, infrastrukturu je moguće ugovorom između dvije strane prenijeti na upravljanje i održavanje operatoru sistema.

13. IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI

Koncesionar je obavezan da prije početka izvođenja radova riješi imovinsko-pravne odnose na zemljištu potrebnom za nesmetanu izgradnju mHE na predmetnom vodotoku. S tim u vezi, neophodno je riješiti imovinsko-pravne odnose na katastarskim parcelama na kojima je predviđena izgradnja mHE.

Zakonom o energetici proizvodnja električne energije je definisana kao djelatnost od javnog interesa. Nadalje, Zakon o koncesijama prepoznaje mogućnost eksproprijacije zemljišta ako je istu neophodno izvršiti u cilju korišćenja koncesije. Na osnovu toga, ukoliko Koncesionar nije u mogućnosti, iz razloga van njegove kontrole, da riješi imovinsko-pravne odnose, Vlada Crne Gore može proglasiti javni interes nad katastarskim parcelama predviđenim za izgradnju mHE. Način, rokovi i plaćanje naknade za eksproprijaciju utvrđuju se i sprovode u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji („Službeni list RCG“, broj 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG“ broj 21/08).

Imovinsko-pravni odnosi na zemljištu na kojem je predviđena izgradnja priključka do postojeće elektroenergetske mreže se riješavaju nakon dobijene koncesije, a u zavisnosti od dobijenih Elektroenergetskih uslova od Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić.

14. STATUS POVLAŠĆENOG PROIZVOĐAČA

Energetski subjekti koji proizvode energiju iz obnovljivih izvora, u koje spadaju i male hidroelektrane, imaju pravo na status povlašćenog proizvođača. Na osnovu Zakona o energetici, uslovi koje energetski subjekat mora ispuniti da bi stekao status povlašćenog proizvođača su:

1. da je priključen na prenosni ili distributivni sistem;
2. da pripada grupi postrojenja koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora energije u skladu sa Pravilnikom o vrstama i klasifikaciji postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije („Službeni list CG“, broj 28/10);
3. da ima sopstveno mjerno mjesto i
4. da ne ugrožava sigurnost sistema.

Status povlašćenog proizvođača se dobija rješenjem Regulatorne agencije za energetiku. Dobijanjem povlašćenog statusa proizvođač ima pravo na:

1. Posebnu tj povlašćenu otkupnu cijene na period od 12 godina u skladu sa Uredbom o tarifnom sistemu za utvrđivanje podsticajne cijene električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije („Službeni list CG“, br. 52/11 i 28/14) i
2. Prvenstvo pri preuzimanje električne energije u prenosni odnosno distributivni sistem.

Način i postupak sticanja statusa i ostvarivanje prava povlašćenog proizvođača bliže su uređeni Uredbom o načinu sticanja statusa i ostvarivanja prava povlašćenog proizvođača električne energije ("Službeni list CG", br. 37/11 i 28/14).

Kao što je navedeno, sticanjem povlašćenog statusa proizvođači energije iz malih hidroelektrana imaju pravo na posebnu otkupnu cijenu. Alternativno, proizvođači mogu da se ne prijave za povlašćeni status i plasirati električnu energiju na tržištu na osnovu redovnog tarifnog sistema.

15. SPISAK RELEVANTNIH PROPISA

Zakonski propisi koji se primjenjuju u javnom nadmetanju za davanje koncesija i realizaciju koncesionih djelatnosti su:

- Zakon o koncesijama („Službeni list CG”, br. 08/09);
- Zakon o energetici („Službeni list CG” br. 28/10, 40/11, 42/11,06/13 i 10/15);
- Zakon o vodama („Službeni list RCG” broj 27/07 i „Služben list CG“ br. 32/11 i 47/11);
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“ br.51/08, 40/10, 34/11, 40/11, 47/11, 35/13, 39/13 i 33/14);
- Zakon o životnoj sredini („Službeni list CG“ br. 48/08, 40/10, 40/11 i 27/14);
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 80/05 i „Službeni list CG“, br. 73/10, 40/11 i 59/11);
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 80/05, „Službeni list CG“ br. 40/10, 73/10, 40/11 i 27/13);
- Zakon o finansiranju upravljanja vodama („Službeni list CG”, br. 40/11);
- Zakon o integrisanom spriječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Službeni list RCG“, br. 80/05 i „Službeni list CG“, br. 54/09 i 40/11);
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list CG”, broj 64/11);
- Zakon o nacionalnim parkovima („Službeni list CG”, broj 28/14);
- Zakon o svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list CG”, broj 19/09);
- Zakon o zaštiti prirode („Službeni list CG“ br.51/08, 21/09, 40/1, 62/13 i 6/14);
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Službeni list CG“, br. 49/10 i 40/11);
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Službeni list CG”, br. 34/14) Zakon o ratifikaciji Kjoto protokola uz okvirnu konvenciju UN o promjeni klime („Službeni list CG”, broj 17/07);
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni list CG”, br. 28/11 i 1/14);
- Zakon o državnoj imovini („Službeni list CG”, br. 21/09 i 40/11);
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službeni list CG”, br. 11/07 i 40/11);
- Zakon o eksproprijaciji („Službeni list CG“, br.55/00, 12/02, 28/06 i 21/08);
- Zakon o privrednim društvima ("Službeni list CG", br. 06/02 ,17/07 , 80/08, 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11);
- Zakon o stranim investicijama („Službeni list CG“, br. 18/11 i 45/14);
- Uredba o načinu sticanja statusa i ostvarivanja prava povlašćenog proizvođača električne energije("Službeni list CG", br. 37/11 i 28/14);
- Uredba o načinu izdavanja, prenošenja i povlačenja garancije porijekla proizvedene iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije("Službeni list CG", br. 28/10 i 37/11);
- Uredba o tarifnom sistemu za utvrđivanje podsticajne cijene električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije("Službeni list CG", br. 52/11 i 28/14);
- Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br. 20/07 i „Službeni list CG“, br. 47/13 i 53/14);

- Uredba o načinu kategorizacije i kategorijama vodnih objekata i njihovom davanju na upravljanje i održavanje („Službeni list CG”, broj 15/08);
- Pravilnik o načinu vršenja revizije idejnog i glavnog projekta („Službeni list CG”, broj 30/14);
- Pravilnik o načinu određivanja garantovanog minimuma proticaja nizvodno od vodozahvata („Službeni list CG”, broj 22/08);
- Pravilnik o sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG”, broj 14/07);
- Pravilnik o sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za određivanje obima i sadržaja elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG”, broj 14/07);
- Pravilnik o sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG”, broj 14/07);
- Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje vodnih akata, načinu i uslovima za obavezno oglašavanje u postupku utvrđivanja vodnih uslova i sadržaju vodnih akata („Službeni list CG”, broj 07/08);
- Pravilnik o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenja u tim zonama („Službeni list CG”, broj 66/09);
- Pravilnik o vrstama i klasifikaciji postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i visokoeфикаsne kogeneracije („Službeni list CG”, br. 37/11 i 28/11);
- Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava pravno lice za mjerenje i istraživanje potencijala obnovljivih izvora energije („Službeni list CG”, broj 28/11);
- Pravilnik o sadržaju elaborata o pripremnim radovima („Službeni list CG”, broj 80/08);
- Pravilnika o kriterijumima za izdavanje energetske dozvole, sadržini zahtjeva i registru energetskih dozvola („Službeni list CG”, br. 49/10 i 38/13) i
- drugi zakoni, podzakonska akta i tehnički propisi iz oblasti ili koji su u vezi sa koncesionom djelatnošću.